

**STUDIU PRIVIND PATRIMONIUL CONSTRUIT TRADIȚIONAL AL LOCALITĂȚILOR DIN JUDEȚUL HARGHITA
PENTRU PROGRAMUL**

**FALUKÉPVÉDELMI TANULMÁNY A HARGITA MEGYEI FALVAK HAGYOMÁNYOS, ÉPÍTETT ÖRÖKSÉGÉNEK
MEGŐRZÉSÉRE**

**“OCROTIREA ȘI CONSERVAREA IMAGINII SATULUI
HARGHITEAN”**

“HARGITA MEGYEI FALUKÉPVÉDELMI PROGRAM”

**SATUL PĂULENI CIUC – COM. PĂULENI
CIUC**

CSÍKPÁLFALVA – CSÍKPÁLFALVA KÖZSÉG



Beneficiar /Megrendelő:

Județul Harghita – Consiliul Județean Harghita
Hargita Megye – Hargita Megye Tanácsa

decembrie 2015 – februarie 2016

2015 december – 2016 február

FOAIA DE CAPAT/BEVEZETŐ

Denumire proiect: STUDIU PRIVIND PATRIMONIUL CONSTRUIT TRADIȚIONAL AL LOCALITĂȚILOR DIN JUDEȚUL HARGHITA PENTRU PROGRAMUL "OCROTIREA ȘI CONSERVAREA IMAGINII SATULUI HARGHITEAN"

Tervmegnevezés: HARGITA MEGYEI FALUKÉPVÉDELMI PROGRAM: FALUKÉPVÉDELMI TANULMÁNY A HARGITA MEGYEI FALVAK HAGYOMÁNYOS, ÉPÍTETT ÖRÖKSÉGÉNEK MEGŐRZÉSÉRE

Amplasament: județ Harghita, com. Păuleni Ciuc, sat Păuleni Ciuc

Helyszín : Hargita megye, Csíkpálfalva község, Csíkpálfalva

Beneficiar: Consiliul Județean Harghita

Megrendelő: Hargita Megye Tanácsa

Coordonator proiect: S.C. TOPOPREST S.R.L., arh. Bălan Ioan

Tervkordinátor:

Specialiști RUR / szakértők:

arh. Bălan Ioan

Specialiști DMI / Műemlékvédelmi szakértők:

arh. Máthé Zoltán

Elaborator studiu / Tanulmány készítője:

S.C. TOPOPREST S.R.L., S.C. YOUPLAN S.R.L.-D., S.C. ARC STUDIO S.R.L.

Proiectanți / Tervezők:

urb. Timotei Fecioru

urb. peis. Blága Botond

urb. peis. Mircea Ioana Alexandra

urb. Andrei Ștefan Săbău

Nr. proiect / Tervszám: 28656/96/2015

Data / Dátum: 12. 2015 - 02.2016

Faza / Tervfázis: Studiu / Tanulmány

BORDEROU GENERAL/TARTALOMJEGYZÉK

1. Piese scrise/ Írott rész

- Pagina de titlu, lista de semnături / Címlap
- Borderou / Tartalomjegyzék
- Memoriu – concluzii privind cartarea satului și patrimoniul material local/
Következtetések – a falu helyi örökségének feltérképezése
- Tabelul de evaluare /Értékelő táblázat
- Fișe de cartare /Értékelő adatlap
- Regulament local de urbanism privind ocrotirea imaginii satului /
A faluképvédelmet elősegítő helyi urbanisztikai szabályzó

2. Piese desenate / Rajzolt rész

- Localizare în județ / Elhelyezkedési térkép
- Hărți istorice/Történelmi térképek
- Plan de situație / Helyszínrajz
- Peisaj teritorial / Környező táj
- Analiza peisajului / Tájélemzés
- Reglementări urbanistice/Urbanisztikai szabályzó

3. DVD

Piese scrise/ Írott rész

- Memoriu – concluzii privind cartarea satului și patrimoniul material local
Következtetések – a falu helyi örökségének feltérképezése
- Tabelul de evaluare /Értékelő táblázat
- Fișe de cartare / Értékelő adatlap
- Regulament local de urbanism privind ocrotirea imaginii satului /
A faluképvédelmet elősegítő helyi urbanisztikai szabályzó

Piese desenate

- Localizare în județ / Elhelyezkedési térkép
- Hărți istorice/Történelmi térképek
- Plan de situație / Helyszínrajz
- Peisaj teritorial / Környező táj
- Analiza peisajului / Tájélemzés
- Reglementări urbanistice/Urbanisztikai szabályzó

Fotografii

- Fotografii elemente valoroase / Értékes elemeket tartalmazó fotók
- Fotografii / fotók

**STUDIU PRIVIND PATRIMONIUL CONSTRUIT TRADIȚIONAL AL LOCALITĂȚILOR DIN JUDEȚUL HARGHITA
PENTRU PROGRAMUL**

**FALUKÉPVÉDELMI TANULMÁNY A HARGITA MEGYEI FALVAK HAGYOMÁNYOS, ÉPÍTETT ÖRÖKSÉGÉNEK
MEGŐRZÉSÉRE**

MEMORIU – SAT PĂULENI CIUC, COM. PĂULENI CIUC

MŰLEÍRÁS – CSÍKPÁLFALVA – CSÍKPÁLFALVA KÖZSÉG

CUPRINS / TARTALOMJEGYZÉK

- 1. SCOPUL STUDIULUI / A TANULMÁNY CÉLJA**
- 2. DATE DESPRE LOCALITATE / A TELEPÜLÉS LEÍRÁSA**
- 3. STRUCTURA ȘI TIPUL LOCALITĂȚII / A TELEPÜLÉS TÍPUSA ÉS SZERKEZETE**
- 4. CONCLUZIILE TABELULUI DE EVALUARE / KÖVETKEZTETÉSEK – ÉRTÉKELŐ TÁBLÁZAT**
 - A. Locuințe/obiective de utilitate publică / Lakóházakészközépületek**
 - B. Șuri / Csűrök**
 - C. Porți / Kapuk**
 - D. Împrejmuiri / Kerítések**
 - E. Fântâni / Kútak**
 - F. Clădiri anexe pentru utilaje, clădiri anexe pentru depozitare, cuptoare, wc in curte, stup de albine, morminte și opere comemorative de război**
Melléképületek, tározók, kemencék, árnyékszék, méhkaptár, hadisírok és megemlékező alkotások
- 5. MONUMENTE ȘI SITURI ARHEOLOGICE / MŰEMLÉKEK ÉS RÉGÉSZETI HELYEK**
- 6. ELEMENTE PROPUSE PENTRU PROTECȚIE LOCALĂ / HELYI VÉDELEMRE KIJELELT
ELEMÉK**
- 7. ELEMENTE VALOROASE / ÉRTÉKES ELEMÉK**

**STUDIUL PRIVIND PATRIMONIUL CONSTRUIT TRADIȚIONAL AL LOCALITĂȚILOR DIN JUDEȚUL HARGHITA
PENTRU PROGRAMUL**

**FALUKÉPVÉDELMI TANULMÁNY A HARGITA MEGYEI FALVAK HAGYOMÁNYOS, ÉPÍTETT ÖRÖKSÉGÉNEK
MEGŐRZÉSÉRE**

**MEMORIU – SAT PĂULENI CIUC, COM. PĂULENI
CIUC**

**MŰLEÍRÁS – CSÍKPÁLFALVA – CSÍKPÁLFALVA
KÖZSÉG**

1. SCOPUL STUDIULUI / A TANULMÁNY CÉLJA

Motto: "Cea mai interesantă zonă, aflată pe aceste granițe, este frumoasa țară a secuilor, cel care este cel mai puțin cunoscut, despre care și noi însuși știm puține lucruri. Prin urmare a fost o nevoie urgentă de a descoperi și descrie"

Mottó: „És éppen ezen véghatárainkon fekvő legérdekesebb terület, a szép Székely föld az, mely legkevésbé van ismerve, melyről önmagunk is legkevésébbet tudunk. Égető szükségévé vált tehát annak felkutatása és ismertetése” (Orbán Balázs)

Obiectul studiului este identificarea elementelor valoroase care fac parte din patrimoniul material al satului și alcătuirea unui regulament local de urbanism care să protejeze specificul locului. Pentru aceasta sunt inventariate toate casele, șurele, porțile, împrejmirile, fântânile, spațiile verzi, clădirile anexe pentru utilaje, clădirile anexe pentru depozitare, cuptoarele, wc-urile în curte, stupii de albine, mormintele și operele comemorative de război. Se realizează o bază de date, structurată pe trei categorii: tipologie, originalitate și stare de degradare. Pentru componentele valoroase ale patrimoniului material local se vor realiza fișe de cartare și relevee sumare.

A felmérés célja: azonosítani az értékes elemeket, amelyek az itteni falvak anyagiörökségének részeit képezik, valamint egy helyi urbanisztikai szabályzat létrehozása, mely a helyijellegzetességek megvédésére fektet hangsúlyt. Ennek érdekében feltárba vesszük az összes házat, csúrt, kaput, kerítést, zöldövezetet, melléképületet, kemencét, árnyékszékét, méhkaptárt, hadisírokat és megemlékező alkotásokat. Készül egy adatbázis három kategóriába rendezve: tipológia, eredetiség és állapot. A helyi anyagi örökség értékes komponenseiről értékelő adatlap és vázlatos felmérés készül.

Scopul nostru este, în afară de a înțelege satul și de realiza diferite propuneri, atragerea atenției asupra distrugerii elementelor arhitecturale valoroase caracteristice satului secuiesc, respectiv: porți secuiești; porți din zidărie cărămidă sau piatra cu închidere pe întreaga deschidere; prispe sculptate; învelitori din țiglă sau șindrila, etc – care au un rol important în

definirea peisajului. Dispariția treptată a șurelor și a caselor vechi secuiești și înlocuirea acestora cu intervenții noi, stridente, atipice, face ca satul să piardă din caracterul original. În calitate de elaboratori ai acestui studiu, considerăm ca o datorie imensă semnalarea și luarea de măsuri împotriva pericolului de a deteriora și pierde bogăția culturală și arhitecturală a satelor secuiești.

Munkánk célja a megismerésen, ismertetésen és javaslatokon túl a figyelemfelkeltés a székely falukép értékes, jellegzetes elemeinek pusztulását illetően: a faragott székelykapuk, kőből, téglából falazott, vaskos, cseréppel fedett vagy ívvel lezárt udvarházakra jellemző kapuoszlopok, a faragott tornácok, a kézzel vetett cserép, vagy zszindellyel fődött magas szögű tetők, melyek tájmeghatározó szerepe is rendkívül fontos, valamint az egyre fogyó csűrök, melyek mesteri faszervezete, látványos tömege nélkül nem székely falu többé a falu. E tanulmány szerzőiként, úgy gondoljuk, kötelességünk jelezni és lépéseket tenni annak irányába, hogy megakadályozzuk e kultúrában és építészeti értékekben gazdag falvak pusztulását.

2. DATE DESPRE LOCALITATE / A TELEPÜLÉS LEÍRÁSA

Satul Păuleni Ciuc, resedinta comunei Păuleni Ciuc se situează în Harghita în partea estică a Depresiunii Ciucului de Mijloc, la Nord de Șumuleu, la altitudine de 740m, face parte din bazinul Ciucului de Mijloc, la o distanță de 5km de Municipiul Miercurea-Ciuc. Localitatea este traversată de pârișele Oroci (Oracs) principalul afluent de stânga al Oltului, Remetea(Remete) și Mesteacăn, afluenții de dreapta. Se remarcă un topoclimat specific cu frecvente și persistente inversiuni termice nocturne și de iarnă, din care cauză sunt frecvente zilele de ceață (60-70 zile/an). Satul Păuleni Ciuc are 76,83 ha. Profilul economic al satului este de zoo-agricol urmat de silvic- prelucrarea lemnului. Comuna este un centru de meșteșuguri populare, una din locurile unde se mai produc țesăturile tradiționale de lână și covoarele de lână vopsite caracteristice zonei.

Csíkpálfalva, Pálfalva község központja, Hargita megyében helyezkedik, a Közép-Csíki-medence keleti peremén terül el, Csíksomlyótól északra, az Aracs- és Nyír-patak völgyében. A mintegy 740 m tengerszint feletti magasságban fekvő település, Csíkszeredától mindössze 5 kilométeres távolságra fekszik. A falu éghajlatát a hegyközi medencékre jellemző adatok határozzák meg, a telek hosszúak és hidegek, a nyarak rövidek, azonban aránylag melegek, ősszel és tavasszal gyakori a ködképződés (60-70 nap/év). Területe 76,83 ha fekszik. A falu gazdasági profilját főként állattenyésztés, valamint fafeldolgozás képezi. A faluban még számos népi mesterség él, egyike azon helyeknek, ahol még megtalálható helyi jellegzetességként a hagyományos gyapjuszövet és a festett gyapjuszőnyeg.

Localitatea Păuleni Ciuc a fost înființată de catre trei conti, Pal Biro, Pal Ferenc și Pal Kovacs, primind numele acestora. Prima atestare documentară a localitatii Pauleni Ciuc a fost facuta de catre Benkő Károly si datează din anul 1562. Cercetările făcute indică faptul că localitatea are o vechime mai mare, datând din secolul al XIII-lea. În anul 1567 localitatea figura cu 12 porți, iar în anul 1850 existau 487 locuitori.

A helyiek úgy tartják, hogy a falu három földbirtokos után kapta a nevét: Bíró Pál, Ferencz Pál és Salamon Pál is Pál keresztnévűek voltak, ezért nevezték el a falut Pálfalvának. Első feljegyzések a faluról Benkő Károlytól származnak 1562-ből. Kutatások megerősítik, hogy a falu ennél régebbi, a XIII.századra utalva. 1567-ben 12 kapuval rendelkezik, valamint 1850-ben 487 lakost számoltak.

3. STRUCTURA ȘI TIPUL LOCALITĂȚII / A TELEPÜLÉS TÍPUSA ÉS SZERKEZETE

Localitatea este un sat cu o structură adunată cu rețea de străzi neordonate, cu construcții dispuse pe o structură parcellară tip bandă cu front stradal în pieptene, pe alocuri neregulat. Axa principală nord-vest – sud-est este axa generatoare a satului din care se ramifică străzile secundare șerpuitoare cu fundături, creând inele adiacente.

Reperul cel mai important, biserica, se află la o poziție descentrată la o altitudine mai înaltă, dominând perspectivele stradale. Așezarea caselor pe parcelă este pe front stradal. Șura are o poziție transversală separând curtea de grădină. Alte clădiri gospodărești găsim înșiruite în prelungirea casei, sau amplasate pe front mai ales în cazul bucătăriilor de vară.

A település formáját tekintve Csíkpálfalva halmazfalu, a faluszerkezetet meghatározó, hosszú, nadrágszíjparcellákkal. A főtengely, észak-nyugat és dél-kelet irányú, a falu meghatározó tengelye, innen ágaznak le a kanyargó mellékutcák zsákutcákkal, szomszédos gyűrűket alkotva. A központi mellékutcák zsákutcái az egykori nagycsaládi zsákutcák. A legfontosabb iránypont a templom, a falu észak-nyugati csücskében, az átlagszint fölött helyezkedve, dominálva a perspektívák többségét.

A házak elhelyezése a parcellán többnyire utcafronti. A domináns utcakép fésűs beépítésű. A csűr keresztirányban helyezkedik, két részre osztva az udvart. Egyéb gazdasági épület a ház meghosszabításában található, vagy az utcafronton, különösen a sütő (nyári konyha) esetében.

4. CONCLUZIILE TABELULUI DE EVALUARE / KÖVETKEZTETÉSEK – ÉRTÉKELŐ TÁBLÁZAT

A. Locuințe/obiective de utilitate publică / Lakóházakészközépületek

Au fost numărate 250 locuințe și obiective de utilitate publică, care au fost clasificate după trei categorii: tipologie, originalitate și starea de degradare. Cele trei categorii prezintă următoarele subcategorii:

250 ház -beleértve középületeket- volt azonosítva, melyek a következők szerint csoportosulnak: típus, eredetiség és állapot. Ezen három kategória a következő kategóriákat tartalmazza:

1. CASE DE LOCUIT / LAKÓHÁZ

A. Tipologie / Típus

A. case tradiționale simple și vechi

Szimpla, hagyományos régi ház

B. case tradiționale vechi cu arhitectură mai complexă

Hagyományos, régi ház bonyolultabb architektúrával

C. case de locuit comune construite după anul 1950

Az 1950-es évek után épített, szokásos lakóház

D. case stridente și deranjante din punct de vedere a imaginii satului tradițional

A hagyományos faluképtől eltérő, kirívó, zavaró ház

E. conace sau clădiri cu acest caracter

Kúriák és hasonló karakterű házak

B. Originalitate / Jelleg

- fără nicio intervenție

Eredeti, beavatkozás nélküli

- prezentând intervenții potrivite (de renovare)

Megfelelő beavatkozással (felújítás)

- prezentând intervenții nepotrivite (de alterare a arhitecturii inițiale)

Nem megfelelő beavatkozással (módosítja az eredeti architektúrát)

C. Stare fizică / Állapot

- bună / Jó

- medie / Átlagos

- rea / Rossz

2.OBIECTIVE DE UTILITATE PUBLICĂ / KÖZÉPÜLETEK

Astfel, se identifică ca obiective de utilitate publică 7 construcții, respectiv: biserica, 1 clădire de învățământ – școala gimnazială, 1 casă de cultură, 1 cabinet medical, 1 farmacie, primărie, sediul poliției, 2 magazine mixte locale.

Középületek: templom, iskola, kultúrotthon, 1 orvosi rendelő, 1 gyógyszertár, néptanács, rendőrség, 2 helyi vegyesbolt/ élelmiszerbolt

Concluzii / Következtetések:

A. Tipologie / Típus

cca 17% - 42 case tradiționale simple și vechi

42 szimpla, hagyományos régi ház

cca 2% - 6 case tradiționale vechi cu arhitectură mai complexă

6 hagyományos, régi ház bonyolultabb architektúrával

cca 57% - 144 case de locuit comune construite după anul 1950

144 az 1950-es évek után épített, szokásos lakóház

cca 23% - 57 case stridente și deranjante din punct de vedere a imaginii satului tradițional

57 hagyományos faluképtől eltérő, kirívó, zavaró ház

cca 1% - 1 conace sau clădiri cu acest caracter

1 kúria

B. Originalitate / Jelleg

cca 46% - 114 case fără nicio intervenție

114 eredeti, beavatkozás nélküli

cca 18% - 46 case prezentând intervenții potrivite (de renovare)

46 megfelelő beavatkozással (felújítás)

cca 36% - 90 case prezentând intervenții nepotrivite (de alterare a arhitecturii inițiale)

90 nem megfelelő beavatkozással (módosítja az eredeti architektúrát)

C. Stare fizică / Állapot

cca 94% - 235 case stare fizică bună /235 jó állapotú

cca 4% - 10 case stare fizică medie /10 átlagos állapotú

cca 2% - 5 case stare fizică rea / 5 rossz állapotú

Rezultă că aproximativ jumătate din case sunt construite după 1950, iar aproximativ un sfert din totalul locuințelor sunt stridente și atipice. **Satul Păuleni Ciuc are deja o imagine rurală alterată**, în care case tradiționale reprezintă aproximativ 20%. Aceasta se datorează, în mare parte faptului că satul se află în zona aglomerației urbane a municipiului Miercurea Ciuc, fiind o zonă atractivă pentru dezvoltare rezidențială, începând cu anii 2000.

Mintegy fele a házaknak az 1950-es évek után épült és körülbelül ¼-e a hagyományos faluképtől eltérő, kirívó, zavaró ház. Ez azt eredményezi, hogy **Csíkpálfalva már egy átalakult faluképet mutat**, ahol a hagyományos házak szűk 20%-ban vannak jelen. Ez nagyrészt annak a ténynek köszönhető, hogy a falu Csíkszereda megyeközpont hatáskörébe esik, ami vonzó körülményeket teremt lakásépítéshez (ami már nem a falu léptékéhez igazodik).

Totodată, faptul că multe case se află încă în starea originală (aprox. 46%), reflectă că proprietarii nu dețin suficiente fonduri pentru a le renova, iar ele sunt predispuse la degradare constantă. În schimb, aproximativ o treime din construcții prezintă intervenții nepotrivite, afectând imaginea satului: rezolvări arhitecturale atipice, finisaje, culori și materiale atipice, etc.

Ugyanakkorsokházeredetiállapotban van (kb.46%), ez a tényükrözi, hogy a tulajdonosoknemrendelkeznekelegendőtőkével, hogymegfelelőenkarbantudják tartan ingatlanjaikat, ezértezekállapotafolyamatosanromlik. Azépületekmintegyharmadánálnemmegfelelő a beavatkozás, ami befolyásolja a faluképet: módosítotteredetiarchitektúra, hagyományostól eltérő burkolat, anyag-ésszínhasználat, stb.

B. Șure / Csűrök

Au fost numărate 131 șure care au fost clasificate după trei categorii: tipologie, originalitate și starea de degradare. Cele trei categorii prezintă următoarele subcategorii:

131 csűr volt azonosítva, melyek a következők szerint csoportosulnak: típus, eredetiség és állapot. Ezen három kategória a köv. alkategóriákat tartalmazza:

A. Tipologie / Típus

A. șure simple din bârne de lemn

Szimpla, fagerendás csűr

B. șure din bârne de lemn cu grajd pentru animale, din piatră sau cărămidă

Fagerendás csűr kő- vagy téglaiállalóval

C. șure din cărămidă sau piatră

Tégla- vagy kőcsűr

D. șure noi din cadre de lemn și scânduri

Új, fakeretes, deszkázott csűr

E. șure aferente conacelor

Kúriákhoz tartozó csűr

B. Originalitate / Jelleg

• fără nicio intervenție

Eredeti, beavatkozás nélküli

• prezentând intervenții potrivite (de renovare)

Megfelelő beavatkozással (felújítás)

• prezentând intervenții nepotrivite (de alterare a arhitecturii inițiale)

Nem megfelelő beavatkozással (modosítja az eredeti architektúrát)

C. Stare fizică / Állapot

- bună / Jó
- medie / Átlagos
- rea / Rossz

Concluzii / Következtetések:

A. Tipologie / Típus

- cca 76% - 99 șure simple din bârne de lemn
99 szimpla, fagerendás csűr
- cca 17% - 22 șure din bârne de lemn cu grajd pentru animale, din piatră sau cărămidă
22 Fagerendás csűr kő- vagy téglaiállalóval
- cca 5% - 6 șure din cărămidă sau piatră
6 Téglá vagy kőcsűr
- cca 2% - 4 șure noi din cadre de lemn și scânduri
4 Új, fakeretes, deszkázott csűr
- 0.00% - 0 șure aferente conacelor
0 Kúriákhoz tartozó csűr

B. Originalitate / Jelleg

- cca 79% - 104 șure fără nicio intervenție
104 Eredeti, beavatkozás nélküli csűr
- cca 8% - 10 șure prezentând intervenții potrivite (de renovare)
10 csűr megfelelő beavatkozással (felújítás)
- cca 13% - 17 șure prezentând intervenții nepotrivite (de alterare a arhitecturii inițiale)
17 csűr nem megfelelő beavatkozással (módosítja az eredeti architektúrát)

C. Stare fizică / Állapot

- cca 93% - 121 șure în stare fizică bună
121 jó állapotú
- cca 5% - 7 șure în stare fizică medie
7 átlagos állapotú
- cca 2% - 3 șure în stare fizică rea
3 rossz állapotú

Rezultă că aproximativ una din două gospodării prezintă o șură, și considerând că aproximativ un sfert din gospodării sunt dezvoltate în ultimii 20 de ani, șura reprezintă un element autohton bine conservat. Mai bine de trei sferturi din șuri nu prezintă lucrări de renovare, cu toate acestea aproximativ 93% din ele sunt într-o stare fizică bună.

Az adatok alapján következik, hogy minden 2. gazdaság rendelkezik csűrrel, figyelembe véve, hogy kb. mintegy negyede a gazdaságoknak az utóbbi 20 évben képződött, a csűr egy jól megőrzött őshonos elem. A csűrök többsége eredeti állapotú, beavatkozás nélküli, így is 93%-uk jó állapotban van.

C. Porți / Kapuk

Au fost numărate 234 porți care au fost clasificate după trei categorii: tipologie, originalitate și starea de degradare. Cele trei categorii prezintă următoarele subcategorii:

234 kapu volt azonosítva, melyek a következők szerint csoportosulnak: típus, eredetiség és állapot. Ezen három kategória a köv. alkategóriákat tartalmazza:

A. Tipologie / Típus

A. porți simple țărănești

Szimpla, parasztos kapu

B. porți cu închidere deasupra la poarta mică

Kapu, fedett gyalogkapuval

C. porți cu închidere pe întreaga deschidere

Teljesen fedett kapu, a ház homlokzatából folytatólagosan

D. porți secuiești

Székelypapu

E. porți care imită tipologii tradiționale, dar parțial, din materiale neadecvate

Kapu, amely hagyományos tipológiákat imitál, de részben nem megfelelő anyagokból

F. porți care s-au realizat din materiale netradiționale cu aspect strident

Kirívó megjelenésű, nem hagyományos anyagokból készült kapu

G. porți aferente conacelor

Kúriákhoz tartozó kapu

B. Originalitate / Jelleg

• fără nicio intervenție

Eredeti, beavatkozás nélküli

• prezentând intervenții potrivite (de renovare)

Megfelelő beavatkozással (felújítás)

• prezentând intervenții nepotrivite (de alterare a arhitecturii inițiale)

Nem megfelelő beavatkozással

C. Stare fizică / Állapot

• bună / Jó

• medie / Átlagos

• rea / Rossz

Concluzii / Következtetések:

A. Tipologie / Típus

cca 71% - 167 porți simple țărănești

167 szimpla, parasztos kapu

cca 2% - 4 porți cu închidere deasupra la poarta mică

4 kapu, fedett bejárati (kis)kapuval

cca 1% - 1 poartă cu închidere pe întreaga deschidere

1 teljesen fedett kapu, a ház homlokzatából folytatólagosan

cca 10% - 23 porți secuiești

23 Székelypapu

cca 4% - 10 porți care imită tipologii tradiționale, dar parțial, din materiale neadecvate

10 kapu, amely hagyományos tipológiákat imitál, de részben nem megfelelő anyagokból

cca 12% - 29 porți care s-au realizat din materiale netradiționale cu aspect strident
29 kirívó megjelenésű, nem hagyományos anyagokból készült kapu

0.00% - 0 porți aferente conacelor

0 Kúriákhoz tartozó kapu

B. Originalitate / Jelleg

cca 96% - 224 porți fără nicio intervenție

224 eredeti, beavatkozás nélküli

cca 1% - 2 porți prezentând intervenții potrivite (de renovare)

2 megfelelő beavatkozással (felújítás)

cca 3% - 8 porți prezentând intervenții nepotrivite (de alterare a arhitecturii inițiale)

8 nem megfelelő beavatkozással

C. Stare fizică / Állapot

cca 84% - 197 porți în stare fizică bună

197 jó állapotú

cca 13% - 30 porți în stare fizică medie

30 átlagos állapotú

cca 3% - 8 porți în stare fizică rea

8 rossz állapotú

Rezultă că aproximativ 13% din porți se pot constitui în elemente de valoare specifice satului –respectiv porți secuiești, porți cu închidere la poarta mică și porți cu închidere pe întreaga deschidere. Totodată, 16% din porți sunt realizate din materiale stridente care degradează imaginea satului. Majoritatea porților sunt în stare bună și nu necesită intervenții.

Körülbelül a kapuk 13%-át az itteni falvak értékes, jellegzetes elemeiként lehet számba venni (székelykapuk és hagyományos paraszti kapuk fedett kiskapuvál). Továbbá 16%-uk kirívó megjelenésű, nem hagyományos anyagokból készült, amik degradálják a faluképet. A kapuk többsége jó állapotú, nem igényel beavatkozást.

D. Împrejmui / Kerítés

Au fost numărate 220 împrejmuiri aferente gospodăriilor care au fost clasificate după două categorii: tipologie și starea de degradare. Cele două categorii prezintă următoarele subcategorii:

220 portához tartozó kerítés volt azonosítva, melyek a következők szerint csoportosulnak: típus és állapot. Ezen kategóriák a köv. alkategóriákat tartalmazzák:

A. Tipologie / Típus

A. împrejmuiri simple țărănești

Szimpla, paraszti kerítés

B. împrejmuiri cu soclu tradiționale

Kerítés hagyományos talapzaton

C. împrejmuiri care imită tipologii tradiționale, dar parțial, din materiale neadecvate

Kerítés, amely hagyományos tipológiákat imitál, de részben nem megfelelő anyagokból

D. împrejmuiri care s-au realizat din materiale netradiționale cu aspect strident

Kirívó megjelenésű, nem hagyományos anyagokból készült kerítés

E. împrejmuiri aferente conacelor din zidărie plină

Kúriákhoz tartozó tömör falazatú kerítés

B. Stare fizică / Állapot

- bună / Jó
- medie / Átlagos
- rea / Rossz

Concluzii / Következtetések:

A. Tipologie / Típus

- cca 47% - 103 împrejmuiri simple țărănești
103 szimpla, parasztos kerítés
- cca 42% - 93 împrejmuiri cu soclu tradiționale
93 kerítés hagyományos talapzaton
- cca 3% - 6 împrejmuiri care imită tipologii tradiționale, dar parțial, din materiale neadecvate
6 kerítés, amely hagyományos tipológiákat imitál, de részben nem megfelelő anyagokból
- cca 7% - 17 împrejmuiri care s-au realizat din materiale netradiționale cu aspect strident
17 Kirívó megjelenésű, nem hagyományos anyagokból készült kerítés
- cca 1% - 1 împrejmuiri aferente conacelor din zidărie plină (în acest caz, împrejmuire aferentă bisericii)
1 Kúriákhoz tartozó tömör falazatú kerítés (ez esetben a templomhoz tartozó kerítés)

B. Stare fizică / Állapot

- cca 76% - 167 împrejmuiri în stare fizică bună
167 jó állapotú
- cca 21% - 46 împrejmuiri în stare fizică medie
46 átlagos állapotú
- cca 3% - 7 împrejmuiri în stare fizică rea
7 rossz állapotú

Aproximativ jumătate din împrejmuiri sunt specifice mediului rural, sub 10% din acestea având aspect strident. Majoritatea împrejmuirilor sunt în stare fizică bună.

Többségük megőrzi az itteni falvakra/térségre jellemző karaktert, kevesebb mint 10% kirívó megjelenésű, nem hagyományos anyagokból készült kerítés. Többségük jó állapotú.

E. Fântâni / Kutak

Au fost numărate 30 fântâni aferente gospodăriilor care au fost clasificate după trei categorii: tipologie, originalitate și stare de degradare. Cele trei categorii prezintă următoarele subcategorii:

30 kút volt azonosítva, melyek a következők szerint csoportosulnak: típus, eredetiség és állapot. Ezen három kategória a köv. alkategóriákat tartalmazza:

A. Tipologie / Típus

- A. Fântână cu roată / kerekeskút
- B. Fântână cu cumpănă / gémeskút

B. Originalitate / Jelleg

- fără nicio intervenție

Eredeti, beavatkozás nélküli

- prezentând intervenții potrivite (de renovare)

Megfelelő beavatkozással (felújítás)

- prezentând intervenții nepotrivite (de alterare a arhitecturii inițiale)

Nem megfelelő beavatkozással (módosítja az eredeti architektúrát)

C. Stare fizică / Állapot

- bună / Jó
- medie / Átlagos
- rea / Rossz

Concluzii / Következtetések:

A. Tipologie / Típus

100% - 30 fântâni cu roată / 30 kerekeskút

0,00% - 0 fântâni cu cumpănă / 0 gémeskút

B. Originalitate / Jelleg

cca 40% - 12 fântâni fără nicio intervenție

Eredeti, beavatkozás nélküli kút

cca 10% - 3 fântâni prezentând intervenții potrivite (de renovare)

megfelelő beavatkozással (felújítás)

cca 50% - 15 fântâni prezentând intervenții nepotrivite (de alterare a arhitecturii inițiale)

nem megfelelő beavatkozással (módosítja az eredeti architektúrát)

C. Stare fizică / Állapot

cca 73% - 22 fântâni în stare fizică bună / 22 jó állapotú kút

cca 20% - 6 fântâni în stare fizică medie / 6 átlagos állapotú kút

cca 7% - 2 fântâni în stare fizică rea / 2 rossz állapotban levő kút

Toate fântânile sunt cu roată. Aproximativ jumătate din fântâni prezintă intervenții nepotrivite, amenințând, imaginea acestui obiect caracteristic satului. Aproximativ trei sferturi din fântâni sunt într-o stare fizică bună.

Az összes kút kerekeskút. Körülbelül a kutak felénél nem megfelelő beavatkozások figyelhetők meg, ami veszélyeztetheti e jellegzetes elem eredeti arculatát (torzulás). A kutak többsége jó állapotú.

F. Clădiri anexe pentru utilaje, clădiri anexe pentru depozitare, cuptoare, wc în curte, stup de albine, morminte și opere comemorative de război Melléképületek, tározók, kemencék, árnyékszék, méhkaptár, hadisírok és megemlékező alkotások

Au fost numărate 7 anexe pentru utilaje, 199 clădiri anexe pentru depozitare, 3 cuptor, 192 WC-uri în curte, 2 stupi de albine, 0 monumente vizibile din stradă, 6 fântâni accesibile de pe domeniul public.

Azonosítva lett 7 mezőgazdasági épület gépeknek, 199 tározó, 3 kemence, 192 árnyékszék, 2 méhkaptár, 0 megemlékező alkotás (hősök terén), 6 az utcán (közterületen) található kút.

5. MONUMENTE ȘI SITURI ARHEOLOGICE / MŰEMLÉKEK ÉS RÉGÉSZETI HELYEK

S-au identificat următoarele monumente istorice, conform listei monumentelor istorice din 2010, publicată de Ministerul Culturii și Patrimoniului Național:

Azonosítva lettek a következő műemlékek, a Kulturális Minisztérium által, 2010-ben megjelentetett műemléklista szerint:

177	HR-I-s-B-12696	Situl arheologic Păuleni – Várdomb	sat PĂULENI CIUC; comuna PĂULENI-CIUC	„Várdomb” (Dâmbul Cetății)	
178	HR-I-m-B-12696.01	Așezare	sat PĂULENI CIUC; comuna PĂULENI-CIUC	„Várdomb” (Dâmbul Cetății)	Epoca bronzului mijlociu, Cultura Wietenberg
179	HR-I-m-B-12696.02	Așezare fortificată	sat PĂULENI CIUC; comuna PĂULENI-CIUC	„Várdomb” (Dâmbul Cetății)	Epoca bronzului mijlociu, Cultura Costișa-Ciomortan
180	HR-I-m-B-12696.03	Așezare	sat PĂULENI CIUC; comuna PĂULENI-CIUC	„Várdomb” (Dâmbul Cetății)	Neolitic, Cultura Coțofeni
181	HR-I-m-B-12696.04	Așezare	sat PĂULENI CIUC; comuna PĂULENI-CIUC	„Várdomb” (Dâmbul Cetății)	Eneolitic, Cultura Anușd-Cucuteni
182	HR-I-s-B-12697	Situl arheologic de la Păuleni -Ciuc	sat PĂULENI CIUC; comuna PĂULENI-CIUC		sec. XVII, Epoca medievală
183	HR-I-m-B-12697.01	Așezarea Tordavölgye	sat PĂULENI CIUC; comuna PĂULENI-CIUC	cartier Delnița, lângă biserica din sat, pe locul numit Tordavölgye	sec. XVII, Epoca medievală
184	HR-I-m-B-12697.02	Necropolă	sat PĂULENI CIUC; comuna PĂULENI-CIUC	cartier Delnița, lângă biserica din sat, pe locul numit Tordavölgye	sec. XIV - XV, Epoca medievală

6. ELEMENTE PROPUSE PENTRU PROTECȚIE LOCALĂ / HELYI VÉDELEMRE KIJELÖLT ELEMÉK

Toate gospodăriile secuiești tradiționale sunt propuse pentru protecție locală.

Az összes hagyományos székely porta ki lett jelölve helyi védelemre.

Toate șurele tradiționale realizate folosind materiale precum lemn, cărămidă, piatră, țiglă și șindrilă sunt propuse pentru protecție locală.

Az összes hagyományos (fa, téglá, kő, cserép, valamint zsindeley) anyagokból épült csűr ki lett jelölve helyi védelemre.

Toate casele tradiționale vechi sunt propuse pentru protecție locală.

Minden hagyományos, régi ház ki lett jelölve helyi védelemre.

Toate porțile tradiționale sunt propuse pentru protecție locală.

Minden hagyományos kapu ki lett jelölve helyi védelemre

Toate fântânile cu roată și fântânile cu cumpănă realizate folosind materiale tradiționale (lemn, țiglă, șindrilă) sunt propuse pentru protecție locală.

Minden kerekes, valamint gémeskút, mely anyaghasználatá hagyományos (mint: fa, cserép, zsindeley) ki lett jelölve helyi védelemre.

Toate anexele (porumbar, cuptor, bucătărie de vară, etc) realizate din materiale tradiționale (lemn, cărămidă, țiglă) sunt propuse pentru protecție locală.

Minden melléképület (kemence, sütő, stb.), mely anyaghasználatá hagyományos (mint: fa, téglá, cserép) ki lett jelölve helyi védelemre.

Detalierea capitolului se regăsește în regulamentul local de urbanism.

A részletek megtalálhatóak a helyi urbanisztikai szabályzatban.

7. ELEMENTE VALOROASE / ÉRTÉKES ELEMOK

S-au identificat 27 de elemente valoroase care descriu în modul cel mai fidel tipologiile existente și autenticitatea satului Păuleni Ciuc.

27 értékes elem lett azonosítva, melyek pontos képet adnak az itt élő tipológiákról, valamint Csíkpálfalva eredetiségéttükrözik.

fântână/kerekeskút

nr. 5 – gospodărie/porta

nr. 6 – casă/ház

nr. 39 – șură/ csűr

nr. 40 – casă/ház

nr. 42 – poartă, șură/kapu, csűr

nr. 51 – casă, fântână /ház, kerekeskut

nr. 52 – șură/ csűr

nr. 55 – casă/ház

nr. 61 – gospodărie, casa, sura, anexa bucatarie de vara/porta, ház, csűr, nyári konyha

nr. 100 – șură/ csűr

nr. 115 – fântână/kerekeskút

nr. 116 – biserică/ templom

nr. 121 – gospodărie/porta

nr. 125 – șură/ csűr

nr. 147 – gospodărie/porta

nr. 172 – casă/ház

nr. 175 – șură/ csűr

nr. 187 – casă/ház

nr. 196 – gospodărie/porta

nr. 200 – anexa/ tároló

nr. 202 – șură/ csűr

NOTA: In realizarea releveelor din fișele de cartare ale elementelor valoroase, se ia în considerare un grad de aproximare în ceea ce privește compartimentările interioare ale construcțiilor, respectiv anexele existente în cadrul gospodăriilor, intrucat o serie din aceste spații studiate nu au fost accesibile, pentru o documentare în detaliu

MEGJEGYZÉS: az értékes elemek adatlapjaihoz készült felméréseknel az épületek belső feltérképezése, valamint a porták egyes melléképületeinek funkcionális meghatározása hozzávetőleges, mivel a tanulmányozott területek egy része nem volt elérhető egy részletes dokumentációhoz.



Ioana

Întocmit:

arh. **Bălan Ioan**
urb. peis. **Ioana Mircea**